

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

SOU 2020:21 Betänkandet Sveriges museum om förintelsen, remissvar från Statens museer för världskultur.

Statens museer för världskultur har anmodats svara på denna remiss (instans 82).

Myndigheten lämnar härmed sitt yttrande.

Allmänna bedömningar

Statens museer för världskultur (SMVK) ställer sig positiv till betänkandets förslag om att inrätta ett museum om Förintelsen. Myndigheten instämmer i behovet av att bevara både materiella och immateriella minnen från Förintelsen för eftervärlden och understryker nödvändigheten av att ständigt hålla frågor som rör folkmord, diskriminering och mänskliga rättigheter levande. SMVK delar även utredningens syn på att detta behöver göras i bred samverkan med olika nationella och internationella kulturarvsinstitutioner, lärosäten och aktörer inom civilsamhället.

SMVK *avstyrker* huvudförslaget att inrätta en ny fristående myndighet och förordar istället att ett nytt museum om Förintelsen inrättas inom ramen för den befintliga myndigheten Forum för levande historia (FLH). Detta då SMVK bedömer att FLH är den organisation som har bäst förutsättningar att genomföra uppdraget och att många av de uppgifter som föreslås det nya museet redan genomförs av FHL i egenskap av expertmyndighet. Genom att ge FLH ett utökat uppdrag kan man bygga vidare på de erfarenheter och den kompetens som myndigheten redan besitter, inte minst den framgångsrika pedagogiska verksamheten riktad mot skolan. Ett sådant upplägg blir också mest kostnadseffektivt, då såväl befintlig infrastruktur för myndighetsstyrning, befintlig kompetens och utarbetade nätverk kan utnyttjas och vidareutvecklas.

SMVK anser inte att utredningen beskrivit digitaliseringens möjligheter på ett tillräckligt strategiskt och genomgripande sätt.

Utredningen innehåller dels bedömningar, såväl egna som av externa intressenter, dels förslag. SMVK väljer nedan att lämna preciserade synpunkter och kommentarer på ett antal av förslagen.

Avsnitt 5.2 Museets inriktning

SMVK *instämmer* i att museets inriktning främst bör fokusera på Förintelsens berättelser och vittnesmål med anknytning till Sverige, men vill betona att Förintelsen alltid måste ses ur en internationell/global kontext och utifrån breda tvärvetenskapliga utgångspunkter. SMVK anser vidare att museets uppdrag bör omfatta minnen från flera grupper som föll offer för Förintelsen.

Utredningen betonar att ett nytt museum i första hand ska förmedla kunskap och forskning om Förintelsen som ett historiskt skeende. SMVK vill understryka vikten av att Förintelsen även belyses i en samtida kontext. Vi tycker vidare att utredningen på

ett olyckligt vis ställer pedagogisk utåtriktad verksamhet mot forskning och kunskapsutveckling. Båda är grundläggande för ett modernt museum om Förintelsen och måste på likvärdigt sätt vara kunskapsbaserade och vila på aktuell forskning.

6.2.1 Förutsättningar för ett museum om Förintelsen

SMVK delar inte utredningens uppfattning om att en separat museibygnad garanterar långsiktigheten för en verksamhet. Det gör däremot ett relevant och framåtriktat uppdrag i kombination med en tillräcklig och kontinuerligt uppräknad grundfinansiering.

6.2.2 Möjliga organisationsformer

SMVK anser att utredarens argument om att samordningsvinsterna med FHL endast är begränsade inte är övertygande och konsistenta (jmf med avsnitt 6.4.2). Inte heller att FHLs nuvarande uppdrag att belysa frågor kring normer, demokrati och rasism utgör något hinder, då dessa områden borde vara fundamentala utgångspunkter även för ett museum om Förintelsen.

Avsnitt 7.2 Behov av insamling och tillgängliggörande av föremål och arkivmaterial

SMVK anser att ett nytt museum om Förintelsen självklart bör arbeta digitalt på ett strategiskt, integrerat och kommunikativt sätt i hela dess verksamhet. Inte bara rörande de aspekter som rör tillgängliggörandet av samlingar och arkiv. Utredningen hade kunnat utveckla synpunkter och aspekter runt digitalisering avsevärt.

Avsnitt 7.4 Museets forskningsanknytning

SMVK *avstyrker* den omfattande satsning som etablerandet av en ny forskningsmiljö och inrättandet av en professur innebär. Som utredningen själv konstaterar finns en rad vitala forskningsmiljöer som behandlar olika aspekter av Förintelsen, såväl i Sverige som internationellt. Det är betydligt mer resurseffektivt om museet etablerar långsiktiga samarbetsrelationer med dessa och fungerar som en kunskapsnod på svensk mark för exempelvis andra museer på regional och kommunal nivå samt skolväsendet.

I detta ärende har överintendent Ann Follin beslutat efter föredragning av stabschef Karl Magnusson.

Göteborg dag som ovan

Ann Follin
Överintendent
Statens museer för världskultur